

Teatrul lui Corneliu Leu

Prima impresie, după lectura celor cinci piese tipărite de Corneliu Leu la Editura „Eminescu”, este desăvârșita lor transparentă, care face inutilă orice interpretare critică. Mai întâi, pentru claritatea tezei, actelor și caracterelor și, apoi, pentru că tot ceea ce ar putea teoretiza criticul teoretizează autorul, prin intermediul personajelor. Din acest punct de vedere, are perfectă dreptate autorul să afirme, cu orgoliu (dar și cu exagerat spirit autocritic involuntar), că „prezentul volum nu este și nici nu are intenția de a fi o culegere de texte dramatice”, ci expresia unei atitudini civice. Caracteristică acestui tip de dramaturgie este coexistența unei teme dorite (de factură etică și cetățenească, de obicei) cu o temă veritabilă, aflată în subsidiar, sufocată totdeauna de autoritatea celei dintâi. Așa, bunăoară, în *Femeia fericită*, tema dorită este echitatea socialistă, democrația perfectă și necesitatea respectării legilor. Corneliu Leu imaginează un președinte de județ (Gherasim), care impune respectarea legii, chiar fără perspectiva rezultatului și a eficienței. În paranteză fie spus, în „iacobinismul” lui Gherasim pîndește pericolul birocratizării absurde (fiul vine în audiență la tatăl său), al formalizării sociale complete, prin intermediul unui principiu, pozitiv în premisă: egalitatea tuturor membrilor societății. Dar este vorba, probabil, doar de o particularizare neinspirată a ideii. Ceea ce numeam tema veritabilă ține de formarea personalității lui Dan, pornit în căutarea identității proprii. Raportul dintre cele două tipuri de intenții tematice, confruntate în piesele lui Corneliu Leu, reprezintă, fără îndoială, raportul dintre ideologie și literatură, cu zonele lor comune, dar și cu diferențele specifice. Autorul reușește doar pe fragmente să controleze echilibrul dintre cele două tendințe. Fiindcă relieful ideologic al pieselor lui Corneliu Leu este foarte expansiv și ține de domeniul evidenței, nu ne rămîne decît să consemnăm temele secundare, pe care le ratează autorul. În *Femeia fericită* se ratează, așadar, o dramă a căutării identității; în *A doua dragoste* (cea mai ambițioasă, și, din acest motiv, cea mai reușită piesă din volum), este diluată, prin false reperce ale actualității (uzinele și combinațiile invocate de autor sînt niște plămămuiri teatrale), o confruntare interesantă între un răs-

fătat al victoriilor (inginerul George) și un fanatic al perseverenței (Ion); în *Fiara* se minimizează motivul lumii ca teatru; *Fata bună din cer* este o încercare de a craca anteroi contemporani; în *Profesorul Demnitate* se ratează, prin reprezentarea globală a vieții, o foarte interesantă dramă a dizarmoniilor dintre teorie și practică.

În piesele lui Corneliu Leu întîlnim teme, situații, personaje, procedee cu care ne-a familiarizat teatrul lui Baranga, Lovinescu, Everac; e adevărat, cu încercări energice de a se sustrage modelelor. O bună parte dintre ele sînt piese de mediu sau de problematică industrială. Vom fi așadar, pe un șantier în virful muntelui (*Fata bună din cer*) sau situat pe marginea unui lac (*A doua dragoste*), ori se va pune în discuție situația unui combinat nerentabil (*Femeia fericită*). După cum, iarăși, mărturisește autorul, punctul de pornire al acestor piese sînt într-o mai veche activitate de autor de foiletoare pe teme cetățenești. Desprinse, însă, din observația foiletonistică, puține dintre personajele lui Corneliu Leu mai îndeplinesc dezideratul complexității, rămînînd exemplificări unilaterale pe teme de etică. Corneliu Leu este un moralist, și demersul său dramaturgic este strict utilitar (în sensul instructiv al cuvîntului, desigur); stilul este sec și pasajele lirice sau calde, să spunem, nu trec, de obicei, peste nivelul acestui exemplu, luat la îndeplinire: „Roșul meu este roșul tău, răsăritul tău este și răsăritul meu, cerul meu are culoarea cerului tău, iar nordul meu se află exact pe direcția nordului tău” (*Femeia fericită*).

Original, în cele aproape cinci sute de pagini de teatru publicate de Corneliu Leu, este, poate, un spirit neconvențional, o libertate a compoziției, care poate fi o bază bună pentru constituirea unui univers și a unei formule proprii. Sentimentul jocului (*Fata bună din cer*), lipsa de convenție a locurilor de joc (de preferință, exterioare), ieșirile oportune din logica dialogului (grupul celor trei din *Profesorul Demnitate*, care orhestrează un adevărat coșmar al mitei) sînt tot atîtea însușiri sigure, ce pot fi valorificate pentru depășirea evidențelor, într-un proces necesar de conturare limpede a personalității de dramaturg a lui Corneliu Leu.